

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
71- 102/15
Београд

дел. бр. 40485 датум: 3.11.2015.

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

BEOGRADSKI CENTAR
ZA LJUDSKA PRAVA

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

ПРАВЕЊЕ ПОСТУПАЊА НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА ПРЕМА ИЗБЕГЛИЦАМА/МИГРАНТИМА У
РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Извештај о посети

Регионалном центру граничне полиције према
Бугарској, Станици граничне полиције Пирот,
Полицијској управи у Пироту и Центрима за
социјални рад у Пироту и Димитровграду

Београд, октобар 2015. године

МАНДАТ НАЦИОНАЛНОГ МЕХАНИЗМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе, у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право: на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамом разговара са тим лицима, и са службеним лицима, која су обавезна да сарађују тим поводом, и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; на приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређења услова у којима се она задржавају или затварају.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсманима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ², којим је предвиђено је да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног поступка по јавном позиву³, Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ, и то Београдски центар за људска права, Виктимолошко друштво Србије, Дијалог, Иницијативу за права особа са менталним инвалидитетом (MDRI-S), Комитет правника за људска права (YUCOM), Међународну мрежу помоћи (IAN), Одбор за људска права – Ваљево, Хелсиншки одбор за људска права у Србији и Центар за људска права – Ниш.

По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеној установи. Након тога, НПМ одржава стални дијалог са посећеном установом, као и органом у чијем је саставу та установа, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

У обављању послова НПМ, Заштитник грађана је надлежним органима упутио препоруку бр. 75-6/14 од 10. 02. 2014. године. Наиме, испитујући законитост и правилност поступања, као и примену важећих стандарда према тражиоцима азила, односно мигрантима затеченим на територији Србије, НПМ је уочио да органи јавне власти нису установили системски приступ који омогућује ефикасно поступање у складу са важећим прописима и међународним стандардима у области азила и миграција.

¹ „Сл. лист СЦГ - Међународни уговори“, бр. 16/2005 и 2/2006 и „Сл. гласник РС - Међународни уговори“, бр. 7/2011.

² Потписан 12. децембра 2011. године.

³ Објављен је 29. децембра 2011. године у „Службеном гласнику Републике Србије“

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

ПОСЕЂЕНЕ ИНСТИТУЦИЈЕ	Регионални центар граничне полиције (РЦГП) према Бугарској, Станица граничне полиције за обезбеђење државне границе Пирот, Полицијска управа (ПУ) у Пироту и Центри за социјални рад у Пироту и Димитровграду
ЦИЉ ПОСЕТЕ	Праћење поступања према избеглицама/мигрантима
ПОСЕТУ ОБАВИО	Заштитник грађана у сарадњи са удружењем Београдски центар за људска права
ДАТУМ ПОСЕТЕ	15. и 16. октобар 2015. године
НАЈАВА ПОСЕТЕ	Посета је најављена
ТИМ ЗА ПОСЕТУ	Чланови тима: Снежана Нешић, <i>Стручна служба Заштитника грађана</i> Јелена Самарџић, <i>Стручна служба Заштитника грађана</i> Марко Младеновић, <i>Стручна служба Заштитника грађана</i> Драган Божовић, <i>Београдски центар за људска права</i> Милена Васић, <i>Београдски центар за људска права</i>

САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА ТИМОМ НППМ

Сви службеници посећених институција остварили су пуну сарадњу са тимом НППМ, пружили све тражене информације и омогућили несметан увид у тражену документацију.

ТОК ПОСЕТЕ

НППМ тим је првог дана (15. октобра 2015. године) посетио Центар за социјални рад и Полицијску управу у Пироту, а другог дана (16. октобра 2015. године) Станицу граничне полиције за обезбеђење државне границе Пирот, РЦГП према Бугарској и Центар за социјални рад у Димитровграду. Обављени су разговори са службеницима и извршен увид у релевантну документацију. Ради сагледавања поступања надлежних органа према нарочито осетљивим категоријама странаца, током посете прикупљени су и подаци од надлежних центара за социјални рад.

1. РЕГИОНАЛНИ ЦЕНТАР ГРАНИЧНЕ ПОЛИЦИЈЕ ПРЕМА БУГАРСКОЈ

По речима полицијских службеника РЦПП према Бугарској, према обједињеним подацима РЦПП према Бугарској и ПУ Пирот у 2015. години до дана посете НПМ, на територији за коју су надлежни РЦПП и ПУ Пирот, затечено је 22.166 странаца. Од тог броја било је 2.725 малолетника (1.957 дечака и 768 девојчица), а 682 малолетника без пратње за које је центар за социјални рад ангажован 99 пута (приликом једног ангажовања поставља се исти старатељ за више малолетника). Око 90 % странаца пореклом су из Сирије и Авганистана, а веома мали број из афричких држава. Већина странаца је затечена на територији у близини општина Димитровград и Пирот. Скоро сви затечени странци су изјавили намеру за тражење азила, а од почетка августа није покренут ниједан прекршајни поступак према странцу за незаконит прелазак државне границе, јер по речима полицијских службеника РЦПП од тада сви странци траже азил.

Поступање полицијских службеника према избеглицама/мигрантима од 10. августа је измењено.⁴ Пре овог датума, уколико полицијски службеници РЦПП затекну избеглице/мигранте спроводе их до најближе станице граничне полиције где их региструју⁵. Према наводима полицијских службеника, сада све избеглице/мигранте (осим малолетника без пратње) које затекну полицијски службеници РЦПП региструју у Станици граничне полиције за обезбеђење државне границе Пирот (СПП Пирот). Поступак према избеглицама/мигрантима у овој станици граничне полиције је организован слично као што је у Прихватном центру у Прешеву, а где је ради ефикасне регистрације ових лица ангажовано неколико полицајаца и где им се обезбеђује привремени смештај, храна, пијаћа вода, хигијенска средства и одећа преко Комесаријата за избеглице и миграције, Црвеног крста и невладиних организација (више о СПП Пирот речено је даље у тексту под тачком 2). Када полицијски службеници РЦПП затекну избеглице/мигранте узимају им личне податке (имају и упитнике о личним подацима на арапском језику) и уносе у евиденције. Врше и спољни преглед ових лица ако процене да се ради о особама која би могла угрозити безбедност других лица, прегледе врши особа истог пола (у седишту РЦПП и у Станицама граничне полиције Димитровград, Пирот и Градина запослено је 35 полицијских службеница). Након тога, ради њиховог регистровања, поједине од њих, који спадају у рањиве категорије (жене са децом, болесна и стара лица) спроводе до СПП Пирот својим возилима, док остале упућују да оду до ове Станице. Превоз странаца, који не спадају у рањиве категорије до СПП Пирот врши се аутобусима (поједини су бесплатни које је Општина Димитровград организовала, док су остали приватни ауто превозници где странци плаћају карту) и такси возилима. Имају веома добру сарадњу са локалном самоуправом. Полицајци увек проверавају да ли су сви странци дошли до СПП Пирот, што је до сада увек био случај.

Комуникација са странцима се обавља на енглеском језику и према речима полицајаца није било потребе за преводиоцем, јер неко у групи странаца увек говори енглески. Уколико приметите да је неком странцу потребна лекарска помоћ или је он затражи, позивају Службу хитне помоћи. Служба хитне помоћи је позивана 28 пута ради указивања лекарске помоћи за 40 лица.

⁴ НПМ је 9. и 10. јуна ове године посетио РЦПП према Бугарској и ПУ Пирот (Изештаји НПМ под бројевима 71 - 54/15 и 71 - 52 /15).

⁵ Узимање личних података, дактилоскопирање и фотографисање, уношење у евиденцију и издавање потврда о израженој намери за тражење азила или подношење захтева за покретање прекршајног поступка због незаконитог уласка.

Према наводима, када се затекну избеглице/мигранти који су малолетници без пратње, они се не спроводе до СГП Пирот, већ полицијски службеници РЦГП одмах позивају Центар за социјални рад у Димитровграду који им поставља привременог старатеља (за старатеља се обично поставља пунолетни странац из групе у којој су малолетници без пратње затечени). По постављању старатељ, малолетно лице се региструје у најближој станици граничне полиције и оно се упућује са старатељом да оде до неког од центара за азил. У РЦГП према Бугарској запослени су полицајци са сертификатом за рад са малолетницима.

У поступку реадмисије, у Бугарску је враћено 149 лица до августа ове године. Сва ова лица су била упућена у Прихватилиште за странце где су задржавана у просеку око седам дана, колико је било потребно да надлежни органи Бугарске дају сагласност за пријем ових лица. С обзиром да су од августа месеца сви затечени мигранти изјавили намеру за тражење азила у Републици Србији, поступак реадмисије са Бугарском од тада није спровођен.

У 2015. години полицијски службеници РЦГП према Бугарској поднели су 27 кривичних пријава против 52 лица за кривично дело кријумчарења. Кријумчарено је укупно 510 лица, против њих нису подношени захтеви за покретање прекршајног поступка, јер су сви тражили азил. Поједина кријумчарена лица која добро говоре енглески одмах се воде код судије или јавног тужиоца ради давања изјаве у својству сведока.

2. СТАНИЦА ГРАНИЧНЕ ПОЛИЦИЈЕ ЗА ОБЕЗБЕЂЕЊЕ ДРЖАВНЕ ГРАНИЦЕ ПИРОТ

СГП Пирот је смештена на простору бивше касарне у Димитровграду и прилагођена је за ефикасну регистрацију већег броја пристиглих избеглица/миграната, пружање хуманитарне помоћи и привремени смештај ових лица. У СГП Пирот ангажовани су полицијски службеници РЦГП према Бугарској и ПУ Пирот. Обављају послове спољног прегледа лица, узимања њихових личних података, фотографисања и дактилоскопирања, уношења у евиденцију, издавања потврда о израженој намери за тражење азила, као и одржавања јавног реда и мира у Станици и њеној околини. У Станици су ангажовани и Комесаријат за избеглице и миграције, Црвени крст и УНХЦР. Раду Станице помаже и Локални савет за миграције (који сачињавају председник Општине Димитровград, повереник за избеглице и миграције, представник Црвеног крста, директор јавно комуналног предузећа, представници полиције, и директори Дома здравља и Центра за социјални рад у Димитровграду). Помоћ се огледа у виду организације превоза избеглица/миграната до Станице и њиховог превоза након регистрације до жељених дестинација, ангажовање јавно комуналног предузећа ради одржавања хигијене у Станици и осталу помоћ потребну избеглицама/мигрантима. Овакав начин рада је почео од 10. августа 2015. године када је дошло до повећаног прилива избеглица/миграната преко границе са Бугарском. Радно време Станице у почетку је било од 7 до 21 часова, а од 5. октобра је 24 часа.

Према наводима командира Станице, у последња два месеца повећан је прилив лица која на територију Србије улазе преко границе са Бугарском. На дневном нивоу од 200 до 400 избеглица/миграната уђе у Србију. Полицијски службеници Управе граничне полиције имају добру сарадњу са граничном полицијом Бугарске, тако да свакодневно располажу подацима о броју избеглица/миграната који су се упутили ка Србији.

Процедура регистрације

Странци у Станицу долазе или сами или у пратњи припадника граничне полиције. Када лица дођу у Станицу, прво долазе у контакт са представницима Црвеног крста, који су задужени за идентификовање потреба за здравственом заштитом или хуманитарном помоћу. Према наводима командира, сва лица добијају храну и хигијенске пакете, а затим се даље упућују на спољни преглед и преглед пртљага ради проналажења предмета који могу бити опасни за напад. Спољни преглед жена увек врше полицијске службенице. Након прегледа лица и пртљага, формирају се групе, које обично броје до 50 лица и свакој групи се додељује посебан идентификациони број, како би се избегла гужва при регистрацији и успоставио ред. Формиране групе затим улазе у простор намењен за лица која чекају да би била прозвана на регистрацију. Након прозивања, групе се упућују на регистрацију. Код регистрације се поново попуњава упитник са личним подацима, затим се врши фотографисање и дактилоскопирање, увођење у евиденцију и издавање потврде о израженој намери за тражење азила у којој се наводи у који центар за азил и у ком року лице треба да се јави.

Свим лицима која дођу у Станицу издаје се потврда о израженој намери. Према наводима, ова СПП до сада није издала ни једну потврду о уласку на територију Републике Србије за стране држављане који долазе из земаља у којима су њихови животи у опасности.⁶

У Станици од 10. августа (од када је на овај начин организована регистрација избеглица /миграната) није било страних малолетника без пратње, док је у пратњи родитеља/сродника било малолетника. Малолетницима у пратњи родитеља/сродника такође се издаје потврда о израженој намери, а у потврди се наводи да је малолетник у пратњи. Уколико би у Станицу дошао малолетник без пратње, о томе би се обавестио Центар за социјални рад у Димитровграду.

Док траје поступак регистрације лица обично не напуштају Станицу, али могу да оду и пре издавања потврде о намери. По завршеној регистрацији, уколико желе лица могу преспавати у Станици. Из Станице, избеглице/мигранти обично одлазе ауто превозницима (аутобуси и такси возила) према Београду или Шиду. Куповину карте сами плаћају, а уколико немају новца, Општина Димитровград је преко Комесаријата обезбедила бесплатан превоз.

Комуникација и поучавање о правима

За комуникацију између избеглица/миграната и запослених ангажован је преводилац за арапски језик (преко Комесаријата), док је за споразумевање на енглеском језику са овим лицима задужен радник УНХЦР-а, који уједно помаже и у раду Црвеном крсту.

Избеглице/мигранте о својим правима и обавезама током боравка у Станици упознају полицијски службеници преко преводиоца. Према речима командира Станице, као и током обиласка исте, уочено је да испред сваког простора за регистрацију и смештај постоји натпис о томе чему је тај простор намењен. Натписи су постављени на оградама, шаторима и самим објектима.

⁶ Ова потврда је уведена Одлуком Владе о издавању Потврде о уласку на територију Републике Србије за мигранте који долазе из земаља у којима су њихови животи у опасности ("Сл. гласник РС", бр. 81/2015), која је донета 24. септембра 2015. године, а ступила на снагу наредног дана.

Привремени смештај

У дворишту Станице, у простору намењеном за лица која чекају да би била прозвана на регистрацију,⁷ постављена су 4 шатора. Два шатора су намењена за одмор ових лица и у њима су постављени кревети, док су остала два шатора намењена за дневни боравак и склониште од временских непогода. Шатори су обезбеђени из донације Црвеног крста и Комесаријата, а кревете је донирао Комесаријат. Командир наводи да шатори нису адекватни за спавање у њима преко зиме, али да је у плану да се обезбеди адекватан смештај за избеглице/мигранте са потребним грејањем преко плинских пећи које би обезбедила локална самоуправа. У шаторима постоји 100 лежајева са постељином, под је земљани. У плану је да се у Станици преко локалне самоуправе обезбеде два лица која би била задужена за ношење постељина на прање и мењање.

За смештање, осим шатора, постоји и посебан простор (у оквиру зграде Станице) намењен за боравак жена и деце док траје поступак регистрације. У њему се налази око 15 кревета са постељином који су обезбеђени преко Комесаријата. Грејање у овом простору такође не постоји. Током обиласка ова просторија је била празна и закључана иако је током посете затечено неколико малолетних лица која су била у пратњи родитеља. Према речима командира, жене и деца се ту углавном смештају ноћу да преспавају, јер сутрадан већ напусте Станицу.

У дворишту Станице постоје 4 хемијска тоалета и чесма са пијаћом водом. У плану је обезбеђивање туш-кабина са топлом водом у предстојећем периоду. За одржавање хигијене у Станици ангажовани су радници Јавно-комуналног предузећа „Комуналац“ који је једном дневно чисте.

Приликом пријема у Станицу, води се рачуна да се избеглице/мигранти из Авганистана и Сирије одвоје, због могућих сукоба, а према наводима командира до сада није било инцидентних ситуација између ових лица.

Командир наводи да уколико дође до повећаног прилива избеглица/миграната (преко 500 лица на дневном нивоу) у плану је да се, у сарадњи са општином, оспособи већи простор за регистрацију и збрињавање ових лица, а који се налази на 4 километра од Пирота.

Обезбеђивање хране, пијаће воде, хигијенских средстава и одеће

Хуманитарну заштиту у Станици пружају Црвени крст, УНХЦР, Save the Children, Caritas и друге организације. Храна и вода обезбеђује се за све избеглице/мигранте који пристигну у Станицу. Црвени крст врши набавку и расподелу хране која је прилагођена верским убеђењима избеглица/миграната. Пакет се састоји од конзервиране хране, векне хлеба и флаширане воде. Преко Црвеног крста су обезбеђени и хигијенски пакети за жене, пелене за бебе, влажне марамиче итд. У Станици постоје резерве гардеробе и ћебади намењене избеглицама/мигрантима, које је обезбедио Комесаријат, а чију дистрибуцију врше представници Црвеног крста.

Здравствена заштита

Према наводима командира, у Станици не постоји стално доступна медицинска екипа која би пружала помоћ избеглицама/мигрантима, већ се по потреби позива екипа хитне

⁷ Овај простор је делимично ограђен жицом. Постоје два улаза у њега.

помоћи или се лица одводе у Дом здравља Димитровград. Од 10. августа за 19 лица је указана медицинска помоћ.

Разговор са избеглицама/мигрантима

Избеглице/мигранти из Сирије и Ирака са којима је тим НПМ разговарао немају стварну намеру да траже азил у Србији, већ желе да што пре стигну у Хрватску и преко Хрватске у неку од земаља Западне Европе. Највећи број њих жели да оде у Немачку или Шведску. Не знају да су ушли у поступак азила, нити шта представља папир који добијају у Станици, али знају да њиме легализују свој боравак у Србији 72 сата. Део избеглица/миграната није имао код себе новца за превоз до Шида (карта је 35 евра).

3. ПОЛИЦИЈСКА УПРАВА У ПИРОТУ

Према наводима, полицијски службеници ПУ Пирот такође од 10. августа ове године све избеглице/мигранте које затекну доводе до СГП Пирот на даљу обраду. Како избеглице и мигранте углавном затичу полицијски службеници РЦГП према Бугарској, ретко се дешава да полицајци из ПУ Пирот затекну ова лица. Њихово поступање приликом затицања странаца се не разликује од поступања полицајаца РЦГП према Бугарској.

Према речима полицијских службеника, од почетка 2015. године, па до краја јуна 2015. године ПУ Пирот је затекла 746 странаца. Од тог броја за 732 је издата потврда о израженој намери за тражење азила, а за 14 је поднет захтев за покретање прекршајног поступка. У јулу су затекли 382 странца којима су издате потврде о израженој намери за тражење азила. Од почетка јула ове године нису подносили прекршајне захтеве, јер су сви затечени мигранти изразили намеру за тражење азила. Полицајцима су у том периоду и судије за прекршаје сугерисале да не подносе прекршајне захтеве због незаконитог преласка државне границе против странаца који долазе из ратом захваћених земаља, јер су они избеглице.

Како у СГП Пирот регистрацију странаца врше и полицајци ПУ Пирот, полицијски службеници са којима је НПМ обављао разговор, дали су податак колико су потврда о израженој намери за тражење азила издали полицајци ове ПУ, који су ангажовани у СГП Пирот. Према томе, у августу је издато 1.055, у септембру 3.385, а у октобру 2.746 потврда о израженој намери за тражење азила.

У 2015. години поднето је 17 кривичних пријава за кривично дело кријумчарења, против 25 лица (два лица су бугарски држављани, док су остали српски), а том приликом одузето је 23 возила. Кријумчарено је 194 лица, која су изјавила намеру за тражење азила и против њих није подношен прекршајни захтев. Поједина од ових лица су у својству сведока без одлагања одвођена код судије или јавног тужиоца ради давања изјаве.

4. ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД У ПИРОТУ

Центар за социјални рад у Пироту има стално запослених 18 лица од чега 12 лица су стручни радници и 3 правника у правној служби. У служби за децу ради педагог као руководилац и супервизор Службе и два психолога. Овај Центар добија подршку од јединице локалне самоуправе, кроз финансирање стручних радника који пружају услуге грађанима, од којих је једна специјална педагошкиња распоређена у Служби за децу. Свој рад су прилагодили новонасталој ситуацији и избегличкој кризи тако што је сваки дан у току месеца дежуран један стручни радник.

ЦСР Пирот је у 2015. години предузимао старатељску заштиту према 114 малолетника без пратње - страних држављана. Почетком године, када број малолетних лица без пратње - страних држављана није био велики, Центар за социјални рад у Пироту је за привремене старатеље постављао стручне раднике Центра. Како се број лица којима је потребно доделити привременог старатеља повећавао, Центар за социјални рад Пирот је за привремене старатеље постављао пунолетна лица - стране држављане која су се налазила у пратњи малолетника и који су њихови сродници. Радници Центра су указали на проблеме идентификације старатеља, као и препреке које имају у остваривању квалитетне комуникације и процене, због посредног разговора са корисницима (уз некомпетентне, односно, лаичке преводиоце).

Навели су као пример, случај када су у мају месецу ове године обавештени да су припадници МУП-а наишли на групу од 14 малолетних дечака из Авганистана којима је, након дате изјаве о намери за тражење азила, постављен привремени старатељ. Приликом постављања за привремене старатеље, уочено је да представници Центра за социјални рад нису проверавали да ли страни држављани испуњавају законом прописане критеријуме за старатеља, као и да су онемогућени да са сигурношћу утврде њихов идентитет. Са њима, као и са малолетним лицима је обављан разговор у просторијама МУП-а уз помоћ преводиоца кога је ангажовао МУП.

Поред наведеног пропуста у поступку старатељске заштите, изостао је индивидуални приступ у старатељском поступку у случајевима када су наилазили на групу од више малолетних лица, јер је ЦСР у Пироту једним решењем одлучивао о постављању старатеља свој деци затеченој у групи. Током разговора су истакли да су упутства Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања која су им упућена 10. јула стигла касно и да су они морали да се договарају са територијално суседним центрима за социјални рад како да поступају у одређеним ситуацијама. Од јула ЦСР Пирот није имао евидентирану, односно пријављену децу избеглице затечену без пратње.

Забележен је случај мајке са бебом којој је издата, по хитном поступку, једнократна новчана помоћ за потребе трошкова средстава потребних за бебу. Мајка је због болести била збринута у здравствену установу. О даљем кретању мајке са бебом нису упознати. Припадници Центра за социјални рад у Пироту нису обавештавани од стране полиције да постоје сазнања о трговини људима, случајева жена без пратње, нити пријава насиља у породици.

На територији Пирота је 27. августа 2015. године успостављен Савет за миграције. Чланови савета за миграције су поред представника локалне самоуправе и представници МУП-а, Центра за социјални рад, Дома здравља у Пироту као и међународних организација (УНХЦР, Црвени крст). Овакав орган је основан са циљем да се успостави боља координација рада између свих служби на територији општине.

5. ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД У ДИМИТРОВГРАДУ

Центар за социјални рад у Димитровграду има 7 стално запослених лица од чега су 3 лица стручни радници (социјални радни, психолог, педагог) и директор који обавља послове правне службе. Општина Димитровград је обезбедила и ангажовала 1 приправника - социјалну радницу која је почела да ради почетком 2015. године.

Представници Центра за социјални рад у Димитровграду су истакли да су и раније имали случајева илегалног преласка малолетних лица са територије Републике Бугарске

на територију Републике Србије. Од почетка 2015. године и већег прилива илегалних малолетника, Центар је организовао свој рад тако да је сваког месеца један радник у стању приправности и код себе има дежурни мобилни телефон.

ЦСР Димитровград је у 2015. години предузимао старатељску заштиту према 599 малолетника без пратње - страних држављана и донео је 131 решење о привременом старатељству. Имајући у виду да су најчешће наилазили на групе малолетних лица они су доносили решења која су се односила на целу групу и која је могла бројати и преко 40 малолетника. Почетком године за привремене старатеље су постављани стручни радници Центра за социјални рад у Димитровграду, али како се број малолетних лица повећавао, Центар је за привремене старатеље постављао сроднике из групе малолетних лица који су пунолетни.

У марту месецу ове године стручни радници Центра су учествовали као привремени старатељи над 7 малолетних Авганистанаца у прекршајном поступку због илегалног преласка границе, након чега су ови дечади враћени у Бугарску. Сва деца затечена без пратње којој су постављали привремене старатеље били су дечади, а нису имали знања о трговини људима, случајевима жена или девојчица без пратње, нити пријава насиља у породици.

Према информација које је директор Центра изнео, приликом именовања за привремене старатеље, није вођен разговор са именованим страним држављанима, нити је проверавано да ли они испуњавају све законске услове. Директор Центра је том приликом указао да је он свестан да овакво поступање није у потпуности усклађено са прописаном процедуром и стандардима у поступку старатељске заштите, као и да он не може да гарантује правилност поступка због недовољних људских и материјалних капацитета. Наглашено је да је инструкција надлежног Министарства стигла касно, као и да су они у сталном контакту са Центром за социјални рад у Пироту.

На територији општине Димитровград је успостављен Савет за миграције, на чијем челу се налази председник општине. У њега, поред представника локалне самоуправе, улази и представници МУП-а, Дом здравља у Димитровграду као и међународних организација (Црвени крст, УНХЦР).

Од 15. септембра текуће године није забележен ниједан случај илегалног преласка малолетника, односно представници Центра за социјални рад у Димитровграду нису од стране МУП-а били обавештени о томе.

УТВРЂЕНО

Поступци постављања привременог старатеља малолетним странцима без пратње центри за социјални рад не спроводе правилно, будући да за старатеље постављају стране држављане, иако немају могућност да са сигурношћу утврде њихов идентитет, као ни да ли постоје сметње за вршење старатељске дужности у сваком појединачном случају.

РАЗЛОЗИ

За старатеља се поставља лице које има лична својства и способности потребне за обављање дужности старатеља, а пристало је да буде старатељ.⁸

За старатеља се не може поставити:

- 1. лице које је потпуно или делимично лишено пословне способности;*
- 2. лице које је потпуно или делимично лишено родитељског права;*
- 3. лице чији су интереси у супротности са интересима иштићеника;*
- 4. лице од кога се, с обзиром на његове личне односе са иштићеником, родитељима иштићеника или другим сродницима, не може очекивати да ће правилно обављати послове старатеља.⁹*

ПРЕПОРУКА

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања допуниће Инструкцију¹⁰ тако што ће додатно уредити поступак за утврђивање личних својстава и способности потребних за обављање дужности старатеља малолетним мигранатима без пратње.

Министарство ће дати инструкције о поступању центара за социјални рад и установа социјалне заштите за случај да за лице, које је пристало да буде старатељ, није могуће утврдити да ли постоје сметње за вршење старатељских дужности.

⁸ Породични закон („Сл. гласник РС“, бр. 18/05, 71/11 – др. закон и 6/15), чл. 126.

⁹ Чл. 128. Породични закон

¹⁰ Инструкција о поступању центара за социјални рад и установа социјалне заштите за смештај корисника у обезбеђивању заштите и смештаја малолетних миграната без пратње, бр. 110-00-00469/2015-14 од 10. 07. 2015.